

Примљено : 18. 6. 2025.			
СРГ.Ј.Д.	Број	Трилог	Вредност

РЕЦЕНЗИЈА УЏБЕНИКА
НАСТАВА СРПСКОГ КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА У XXI ВЕКУ
 ДОЦ. ДР АЛЕКСАНДРА НОВАКОВИЋА

Настава српског као страног језика представља једну од најдинамичнијих и најперспективнијих области савремене србијистике. У контексту све израженијих глобализацијских токова, миграција, академских размена и дигитализације образовања, потреба за систематичним проучавањем наставе српског као страног језика постаје не само научна, већ и друштвена и културна нужност. Савремено доба поставља пред предаваче и истраживаче бројна питања — од избора наставних модалитета, преко примене дигиталних алата, до професионалног профила предавача у виртуелним и традиционалним учионицама. Управо наведеним питањима бави се уџбеник Александар Новаковић у уџбенику *Настава српског као страног језика у XXI веку*, у коме (аутор) настоји да пружи одговоре на кључна питања наставне праксе српског као страног језика на почетку треће деценије XXI века, обједињујући теоријска сазнања, резултате истраживања и искуства из саме наставне праксе. Његов значај огледа се у систематизацији постојећих знања, али и у иницирању нових истраживачких праваца, чиме ова публикација постаје значајан ресурс за студенте, наставнике, методичаре и истраживаче у области србијистике и наставе српског као страног језика. Уџбеник је резултат вишемесечних истраживања, од којих су многи радови приређени у облику лекција. Аутор је доследно примењивао дескриптивну и аналитичку методологију, користећи литературу из релевантних библиографија и актуелне изворе, укључујући научне радове, интернет-садржаје и сазнања из властите праксе.

Садржај уџбеника чине предговор, десет лекција, закључна разматрања, регистар аутора, индекси појмова и изводи из рецензија. У *Предговору* аутор указује на основну намеру писања уџбеника — бележење актуелног стања у настави српског као страног језика и упоређивање постојећег стања са стањем које је било актуелно с краја XX и на почетку XXI века. Свака лекција обогаћена је кључним речима, резимеом на енглеском језику, пописом коришћене литературе, као и задацима за проверу знања, што представља дидактички промишљен концепт погодан за рад у настави на универзитетском нивоу. Лекције у уџбенику су насловљене тако да јасно указују на садржај који је у њима обрађен: 1. *Могућности формалног и неформалног образовања и усавршавања предавача српског као страног језика*; 2. *Актуелни програми неформалног стручног усавршавања предавача српског као страног језика*; 3. *Билтен у настави српског као страног језика*; 4. *Критеријуми избора модалитета учења српског као страног језика из перспективе ученика*; 5. *Настава српског као страног језика у приватним школама*; 6. *Основни критеријуми запошљавања предавача српског као страног језика у приватним школама*; 7. *Основна запажања предавача о платформама за учење српског као страног језика путем интернета*; 8. *Italki у настави српског као страног језика*; 9. *Радне биографије предавача српског као страног језика на платформи Линкдин*; 10. *Предлог програма Летње школе српског језика и културе Центра за српски као страни, нематеријни и завичајни језик на Филозофском факултету у Нишу*. У наведеним лекцијама аутор обрађује важне теме у области савремене наставе српског као страног језика — од формалног и неформалног образовања предавача, преко специфичности наставе у приватним школама, до улоге савремених интернет платформи као што су *Italki* и *LinkedIn* у раду предавача. Реч је о драгоценом уџбенику не само за студенте већ и за практичаре, истраживаче и све оне који желе да унапреде своја знања у овој области. Највећи допринос уџбеника огледа се у томе што: 1. систематизује знања о формалним и

неформалним видовима образовања предавача српског као страног језика, 2. анализира савремене онлајн-платформе и њихову примену у настави, 3. доноси предлоге за унапређење наставне праксе, 4. повезује теоријска сазнања са актуелном наставном праксом и 5. нуди конкретне идеје за даље истраживање и унапређење ове области.

Прва лекција (*Могућности формалног и неформалног образовања и усавршавања предавача српског као страног језика*) посвећена је могућностима формалног и неформалног образовања и усавршавања предавача, при чему се детаљно анализирају доступни студијски програми, курсеви, семинари и други облици професионалног развоја наставника. Друга лекција (*Актуелни програми неформалног стручног усавршавања предавача српског као страног језика*) надовезује се на ову тему, фокусирајући се на актуелне програме неформалног стручног усавршавања, као што су радионице, вебинари и специјализовани семинари, са нагласком на улогу предавача-практичара у њиховом креирању. Трећа лекција (*Билтен у настави српског као страног језика*) истражује функцију билтена као средства размене искустава међу предавачима, док четврта (*Критеријуми избора модалитета учења српског као страног језика из перспективе ученика*) анализира критеријуме које сами ученици користе приликом избора модалитета учења српског као страног језика. У петој лекцији (*Настава српског као страног језика у приватним школама*) аутор сагледава праксу у приватним школама, посматрајући специфичности организације рада и избора наставних материјала, док шеста лекција (*Основни критеријуми запошљавања предавача српског као страног језика у приватним школама*) систематизује основне критеријуме које кандидати морају да испуне приликом запошљавања у таквим установама. Седма (*Основна запажања предавача о платформама за учење српског као страног језика путем интернета*) и осма (*Italki у настави српског као страног језика*) лекција посвећене су настави путем интернета: прво кроз општа запажања о најзначајнијим платформама, а потом и кроз детаљну анализу употребе платформе *Italki* као примера успешне праксе. Девета лекција (*Радне биографије предавача српског као страног језика на платформи Линкдин*) фокусира се на професионално позиционирање предавача српског као страног језика на именованој платформи, указујући на значај дигиталног умрежавања и представљања радних биографија предавача. Коначно, десета лекција (*Предлог програма Летње школе српског језика и културе Центра за српски као страни, нематерњи и завичајни језик на Филозофском факултету у Нишу*) доноси предлог програма летње школе српског језика и културе Центра за српски као страни, нематерњи и завичајни језик на Филозофском факултету у Нишу. Уместо класичног закључка, у завршним разматрањима уџбеника истиче се потреба за даљим институционалним уређењем области наставе српског као страног, посебно кроз оснивање јединствене платформе или тела које би систематизовало информације о програмима образовања и усавршавања, као и пружио подршку наставницима у њиховом професионалном развоју. На тај начин, ова публикација не само што рекапитулира досадашња достигнућа већ отвара путеве за будућа истраживања и конкретне акције усмерене на унапређење наставе српског као страног језика у XXI веку.

Сви представљени садржаји намењени су младим истраживачима и методичарима наставе са циљем олакшања процеса сагледавања наставне праксе у XXI веку и пружања смерница за успешније бављење наставом српског као страног језика. Представљени на логичан и ефикасан начин остављају довољно простора будућим истраживачима за креирање нових истраживања. На основу свега реченог, топло препоручујем уџбеник за објављивање, верујући да ће допринети унапређењу наставе на предмету *Методика наставе српског као*

страног језика у оквиру мастер академских студија Србистике на Филозофском факултету у Нишу.

У Нишу, 18. јуна 2025. године

(Проф. др Марина Јанкић, редовни професор
Филозофског факултета у Нишу)